

Fortidsminneforeningen
Aust-Agder lokallag

Risør kommune

Postboks 158

4952 Risør

15.september 2024

post@risor.kommune.no

Deres ref: 24/1985-7

Høringssvar angående oppstartsmelding og høring om planprogram for kommuneplanens arealdel i Risør kommune

Vi viser til varsel om oppstartsmelding og høring for planprogram for kommuneplanens arealdel, datert 19.06.24. Vi ser at det står «*kommuneplan for naturmangfold*» i overskriften på brevet, men forstår ut fra innholdet og vedlegget at det gjelder planprogrammet for kommuneplanens arealdel.

Vi takker for at vi får anledning til å komme med våre merknader i saken.

Fortidsminneforeningen har som formål å arbeide for bevaring av vårt lands verneverdige kulturminner og

-miljøer, samt å skape allmenn forståelse for verdien av disse. Vi skal være den ledende frivillige organisasjonen i det norske kulturminnevernet. Våre hovedoppgaver er blant annet å arbeide for god stedstilpasning, styrke tradisjonshåndverket og bygningsvernet, engasjere oss i lokale vernesaker og påvirke kulturminnepolitikken i Norge.

Vårt hovedanliggende vedr dette planprogrammet er at rammeverket for kulturminnevern ikke svekkes, men at det heller må styrkes i den kommende kommuneplanen. I landssammenheng er Risør kjent for sin godt bevarte trehusbebyggelse.

I tidligere tider var ofte de tekniske forutsetningene og begrensninger i økonomien en faktor som bidro til bevaring. I dagens samfunn så må man ta med i betraktning at en bedret økonomi og «industrialisering» av byggebransjen kan være med å ødelegge autentisiteten av gamle trehusmiljø. Det er derfor viktigere enn noen gang at man prioriterer rammeverket for bygningsvern og kulturmiljøvern.

Det finnes et utbyggingspress spesielt i Risør sentrum som gir et stor utfordring for den eldre bebyggelsen. Eksempelvis så ønsker man oftere å inkorporere bodbebyggelse og uthusbebyggelse til rent boligareal. Det er bra at «bibebbyggelse», som gjennom mange tiår stod i fare for å forfalle, nå ønskes bevart. «Vern gjennom bruk» er et slagord som ofte brukes, men det er samtidig viktig å

beholde det opprinnelige preget på slike bygninger, uansett den aktuelle bruken. Et ønske om bevaring og restaurering og bevaring kan også i noen tilfeller være med å redusere autentisiteten i de eldre bygningsmiljøene. Hardhendt restaurering og forenkling av detaljer fjerner en bit av historien og fører til en forflatning.

Det er en slik sammenheng svært viktig at både arkitekter og planleggere, samt de utførende håndverkerne har forståelse for at man må beholde det ekte og opprinnelige preget og de fysiske detaljene på bebyggelsen.

En mulighet for å sikre at man har forståelse for dette er naturlig nok opplysningsarbeid og informasjon, men kanskje det kan være på tide å sette krav til kompetanse i byggetiltak innenfor de bevaringsverdige områdene, som er definert som hensynssoner for kulturmiljø i kommuneplanen.

Man bør gå gjennom hensynssonene i kommuneplanen og se om det som i dag er markert er tilstrekkelig. Stifossmoen/Stifoss kunne med fordel tas inn som hensynssone 570.

Et generelt spørsmål i forbindelse med arbeidet med arealplandelen, er om man må se nærmere på de tilgrensende områdene rundt de bevaringsverdige områdene som allerede er vernet. Selv om man i slike områder må lage en reguleringsplan før et prosjekt kan gjennomføres, så kunne man kanskje være «føre var», og

gi begrensninger i det minste i målestokken for at slike områder ikke skal sprengte målestokken for de originale og autentiske bevaringsverdige bygningsmiljøene. Uten å nevne eksempler, så har det gjennom de siste årene vært mange diskusjoner og kamper vedrørende prosjekter i slike tilgrensende områder, der plasseringen påvirker den originale trehusbyen.

Utbyggingspresset og attraktiviteten til slike områder finnes på grunn av «merkevaren» av Trehusbyen Risør og Sørlandsidyllen, og det er viktig å ikke godkjenne overdrevne og stedsfremmede prosjekter som kan ødelegge selve identiteten til Risør og Sørlandskysten generelt.

Vi takker for å få komme med innspill til planprogrammet, men kommer også gjerne med mer konkrete innspill til arbeidet med selve arealdelen når dette kommer i gang.

Med vennlig hilsen

Styret i Fortidsminneforeningen, Aust-Agder lokallag
v/Bjørn Barexstein